

TOLKNING FOR DØVBLINDFØDTE

TRADITIONELT HAR DØVBLINDFØDTE BORGERE IKKE VÆRET TOLKEBRUGERE. DET SKAL ET UDVIKLINGSPROJEKT GØRE NOGET VED.

Gruppen af døvblindfødte har traditionelt kun i meget ringe omfang brugt tegnsprogstolke. På grund af disse borgeres særlige situation er sproget oftest særdeles individualiseret, og denne borgergruppe serviceres typisk af pædagogisk personale med indgående kendskab til den enkelte borger, dennes dagligdag og livssituation.

Kommunikation med denne borgergruppe er et højt specialiseret område. Der er ofte tale om andre udfordringer end syns- og hørenedsættelsen, og det betyder, at de tegn, den enkelte borger bruger, er tilpasset borgeren.

KRÆVER INDGÅENDE KENSKAB TIL BORGEREN

Der kan være tale om udfordringer som f.eks. udviklingshæmning og et deraf følgende lavt sprogligt niveau. Det kræver ofte indgående kendskab til borgeren at aflæse dennes tegn - og vide, hvilke tegn borgeren kan aflæse, og hvordan de skal udføres.

Sprogindlæring for denne gruppe er et resultat af intensivt, pædagogisk arbejde med den enkelte.

Kommunikative færdigheder, som f.eks. tur-tagning i kommunikation mellem to parter, indlæres hos de fleste andre intuitivt gennem de første barneår. Denne borgergruppe tilegner sig ikke sprog- eller kommunikationsfærdigheder intuitivt, men som resultat af intensiv træning, og denne træning må i høj grad bygge på den enkeltes kompetencer og særlige udfordringer.

Derfor er ikke blot selve tegnene, men kommunikationen som helhed, i høj grad individualiseret, og derfor har denne borgergruppe ikke traditionelt været brugere af tegnsprogstolkeservice.

NYTÆNKNING I NORGE OG DANMARK

Men i Norge har man med godt resultat introduceret denne gruppe til tegnsprogstolke, og specialuddannet en række tolke til at servicere gruppen.

I Danmark tog Videnscenter for Handicap, Hjælpebidler og Socialpsykiatri ved faglig konsulent Marianne Disch bolden op, og startede i 2012 et pilotprojekt, som skal lede mod et større udviklingsprojekt for gruppen af døvblindfødte borgere.

CFD Tolkebooking blev inviteret med som samarbejdspartner, og en mindre gruppe tolke blev udvalgt til at indgå i dette udviklingsarbejde. Tolkene tog med begejstring mod udfordringen, for det er en fagligt meget spændende opgave.

Tanken bag projektet er at udvide døvblindfødtes kommunikative muligheder, samt øge ligestilling med andre borgere.

PÆDAGOGER PÅTAGER SIG OFTE TOLKNING

I de fleste situationer i dag, hvor der er behov for kommunikation mellem døvblindfødte og hørende, f.eks. hos læge eller andre behandlere, er det en pædagog med indgående kendskab til borgeren, der påtager sig

I DE FLESTE SITUATIONER I DAG, HVOR DER ER BEHOV FOR
KOMMUNIKATION MELLEM DØVBLINDFØDTE OG HØRENDE, F.EKS.
HOS LÆGE ELLER ANDRE BEHANDLERE, ER DET EN PÆDAGOG
MED INDGÅENDE KENDSKAB TIL BORGEREN, DER PÅTAGER SIG
TOLKNINGEN. DET ER EN SÆRDELES VANSKELIG SITUATION FOR
PÆDAGOGEN, FORDI HUN OGSÅ SOM STØTTE FOR BORGEREN ER
SAMTALEPARTNER SELV, OG DERFOR SKAL UDFYLDE TO ROLLER.

DET BETYDER OGSÅ, AT DET ER VANSKELIGT AT UDVIDE
BORGERNES SPROGLIGE BEREDSKAB. PÆDAGOGEN KOMMER LET
TIL AT HOLDE SIG INDEN FOR EN KOMMUNIKATION, SOM HUN
VED, BORGEREN FORSTÅR - MEN MAN SKAL PRÆSENTERES FOR
NOGET, MAN IKKE FORSTÅR, FOR AT UDVIDE SIT BEREDSKAB.

tolkningen. Det er en særdeles vanskelig situation for pædagogen, fordi hun også som støtte for borgeren er samtalepartner selv, og derfor skal udfylde to roller.

Det betyder også, at det er vanskeligt at udvide borgernes sproglige beredskab. Pædagogen kommer let til at holde sig inden for en kommunikation, som hun ved, borgeren forstår - men man skal præsenteres for noget, man ikke forstår, for at udvide sit beredskab.

Men pædagogen har her en dobbelt rolle som støtte og tolk - uden faglig uddannelse som tolk. Det kan derfor ikke forventes, at pædagogen både skal kunne forstå hvad lægen siger, tage ansvar for at kunne give lægen de informationer om patienten, der er nødvendige, forstå og kunne formidle den behandling, der evt. foreslås, således at den kan varetages på institutionen - og samtidig have overskud til at se situationen som en mulighed for sprogudvikling for borgeren.

NYE ROLLER FOR BORGER, PÆDAGOG OG TOLKE...

Tolke, der skal servicere døvblindfødte borgere, skal også have indgående kendskab både til denne kombination af flere funktionsnedsættelsers særlige, sproglige og kommunikative

vanskeligheder, men også til den enkelte borgers individuelt tilpassede sprog.

Men hun skal ikke overtage pædagogens rolle. Tolken kommer ikke så tæt på borgeren, at hun næsten kan gætte, hvad der bliver sagt, for hun bliver ikke en del af borgernes daglige aktiviteter på samme måde som pædagogen.

For at udfylde rollen som tolk, skal hun dog udvikle et så indgående kendskab til borgeren, at dennes særlige vilkår kendes. Og da det for borgeren kan være en lang proces at forstå tolkens særlige rolle som anderledes end pædagogens, skal tolkene dog i nogen grad indgå i en række daglige situationer med borgeren.

Tolken har ikke som pædagogen et ansvar for disse praktiske situationer, men kan fokusere udelukkende på at udfolde sin faglige baggrund som tolk i en ny forståelse.

BRED VIFTE AT TILBYDE

Derfor får hun større chancer for at udfordre borgeren sprogligt, ved at tilføre nye input, og med sin faglige uddannelse som tolk har hun naturligvis et indgående kendskab til tegnsprog og visuel kommunikation, og dermed en meget bred vifte at tilbyde.

Målet er også, at i situationer, hvor en døvblindfødte borger kan bruge tegnsprogstolk, kan borgeren i højere grad blive en reel samtalepartner, på sine særlige vilkår, med f.eks. lægen, og pædagogen kan koncentrere sig om sin rolle som støtte for borgeren, både under besøget og hjemme på institutionen, hvor evt. behandling skal varetages og lægebesøget bearbejdes ud fra en pædagogisk vinkel.

NYE MULIGHEDER

Det er spændende at se, om dette projekt kan betyde, at døvblinde borgere kan udvide ikke blot deres kommunikative færdigheder, men også måske indgå i nye situationer med assistance fra tegnsprogstolke, således at bredden i de tilbud, døvblinde borgere kan gøre brug af, øges.

Det er en særdeles marginaliseret borgergruppe, der traditionelt set kun i ubetydeligt omfang har kunnet deltage i tilbud uden for institutionen, og selv små skridt kan betyde væsentlig forskel i livskvalitet for borgeren.

TOLKEN SANG MED HÆNDERNE

Jeg deltog engang i en barnedåb, hvor en døvblindfødte 10-årig dreng for første gang var i kirke, og for første gang brugte tegnsprogstolk.

Drengens pædagoger og mor var noget bekymrede for, hvor meget han ville støje. Som døvblindfødt var hans forståelse af, og interesse for, i hvilket omfang støj forstyrrede andre mennesker meget ringe.

Men det gik over al forventning, selv om det var første gang både for ham og for tegnsprogstolken at kaste sig ud i tolkning af en barnedåb for et døvblindfødt barn.

Bagefter blev han selvfølgelig spurgt, hvordan han havde oplevet det, og sagde, at det bedste var at tolken sang med hans hænder...

PROJEKTET EN REALITET IGEN

Dette projekt måtte desværre stoppe, da tolkninger for denne gruppe altovervejende vil være i sociale situationer, og derfor betales af Den Nationale Tolkemyndighed. Efter 1. januar 2013 er CFD Tolkebooking i Aalborg, hvor dette projekt er hjemmehørende, ikke leverandør til Den Nationale Tolkemyndighed.

Og ingen af de firmaer, DNTM havde indgået aftale med, kunne tilbyde tolke med særlige kundskaber inden for taktil tolkning til deltagelse i dette projekt.

Men Marianne Disch, Videnscenter for Handicap, Hjælpe midler og Socialpsykiatri, har netop meddelt, at Danske Døvblindfødttes Forening støtter projekter med midler til betaling af tolkeservicen, så vi er på CFD meget glade for, at projektet nu er en realitet igen.

Vi ser frem til samarbejdet med døvblinde borgere, det faglige personale på institutionen, Videnscentret og de øvrige samarbejdspartnere, der er involveret i dette meget spændende projekt. Vores dygtige tegnsprogstolke er højt motiverede for at yde en kvalificeret, faglig indsats som en del af en proces, der leder døvblindfødtte borgere til en højere grad af ligestilling med øvrige borgere.

**VI SER FREM TIL SAMARBEJDET MED DØVBLINDE BORGERE,
DET FAGLIGE PERSONALE PÅ INSTITUTIONEN, VIDENSCENTRET
OG DE ØVRIGE SAMARBEJDSPARTNERE, DER ER INVOLVERET
I DETTE MEGET SPÆNDENDE PROJEKT. VORES DYGTIGE
TEGNSPROGSTOLKE ER HØJT MOTIVEREDE FOR AT YDE EN
KVALIFICERET, FAGLIG INDSATS SOM EN DEL AF EN PROCES,
DER LEDER DØVBLINDFØDTE BORGERE TIL EN HØJERE GRAD AF
LIGESTILLING MED ØVRIGE BORGERE.**